

Olof Palme: Regeringsförklaringen 2 oktober 1984

Talare

Olof Palme
Statsminister

Datum

2 oktober 1984

Eders Majestäter, Eders Kunglig Höghet, herr talman, ledamöter av Sveriges riksdag! Den internationella ekonomiska krisen har varit långvarig, och den har drabbat också oss. I de industrialiserade länderna går fortfarande 34 miljoner människor utan arbete, trots en uppgång i världshandel och industriproduktion. Underskotten i statsbudget och bytesbalans ökar i många länder. Skuldskrisen i tredje världen hotar världsekonomin. Den återhämtning som den svenska ekonomin genomgått de två senaste åren avviker påtagligt från denna bild. I Sverige har vi lyckats att minska underskotten i ekonomin samtidigt som sysselsättningen hävdats och välfärden bevarats. Det är resultatet av en politik som syftar till att samla nationen. Det är början på en mödosam färd, som kräver både målmedvetenhet och uthållighet. Sverige är ett land att vara stolt över. Vi har en enastående natur och är ett kulturellt öppet samhälle. Vi är en nation med rika naturtillgångar, en väl utvecklad industri och yrkesskickliga män och kvinnor. Vi har tillsammans skapat ett välfärdssamhälle av stor betydelse för allas frihet och trygghet. Samverkan på arbetsmarknaden har gjort den svenska modellen till ett internationellt föredöme. I det svenska samhället finns skaparkraft och kunnighet, sammanhållning och ansvarskänsla. Dessa förutsättningar ger oss en unik chans att bemästra den ekonomiska krisen. Herr talman! Det grundläggande säkerhetspolitiska mönstret i norra Europa är oförändrat, men det strategiska intresset framför allt för den nordligaste delen har ökat. Militära uppbyggnader har skett i vårt närområde. Samtidigt har vårt territorium utsatts för kränkningar vid flera tillfällen. Detta skärper kraven på neutralitetspolitiken. Den svenska regeringen kommer att fullfölja denna politik med kraft, klarhet och konsekvens. Det får icke skapas förväntningar på den ena sidan, eller farhågor på den andra, om avvikelser från den valda handlingslinjen. Vi skall slå vakt om förtroendet i vår omvärld för vår föresats att icke ens under starkt yttre tryck lämna neutralitetspolitiken, att icke bli en utpost för den ena eller andra militäralliansen. Utrikespolitiken är vår främsta försvars linje. Vi bejakar samtal och meningsutbyten, även i spända lägen eller då åsiktsskillnader råder. Vi

underbygger neutralitetspolitiken med ett efter våra förhållanden starkt försvar. Det är en tillgång för vårt land att vårens försvarsbeslut kunde fattas under bred enighet. Våra resurser att spåra och ingripa mot främmande inkräktare i våra vatten ökar. Regeringen kommer icke att tveka att ingripa mot den eller dem som kan komma att kränka svenskt territorium. Sveriges utrikespolitik inrymmer ett engagemang för viktiga principer: respekt för självbestämmanderätten, social och ekonomisk rättvisa, fred och frihet. Men den är också ett uttryck för våra egna nationella intressen. Vi är i ökande grad beroende av utvecklingen i andra länder. Arbetet för fred och internationell solidaritet är också en del av Sveriges säkerhetspolitik. Vi skall fortsätta att försvara folkrätten. Respekt för folkens rätt till självbestämmande och nationernas territoriella integritet måste vara en självklar utgångspunkt för umgänget mellan staterna. Vi skall fortsätta att värna de mänskliga rättigheterna. Det gäller grundläggande rättigheter som frihet från svält och undernäring. Det gäller också frihet från förföljelse och frihet från tortyr. Vi skall fortsätta att verka för fredliga lösningar på konflikter. Förenta nationerna är, med alla sina brister, det främsta instrumentet för att gemensamt förebygga och lösa konflikter. Ett starkare FN är till nytta för alla stater och folk. Vi skall fortsätta vårt arbete för internationell nedrustning. Kapprustning en måste hejdas och en nedskärning av kärnvapenarsenalerna påbörjas, i ömsesidiga och kontrollerbara former. Regeringen söker främja överenskommelser om en frysning av kärnvapenutvecklingen, ett stopp för alla kärnvapenprov och ett moratorium för utplacering av nya kärnvapen. Regeringen arbetar för en korridor fri från slagfältskärnvapen i Centraleuropa och för en kärnvapenfri zon i Norden. I konferensen om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder och nedrustning i Europa söker Sverige tillsammans med övriga neutrala och alliansfria stater att överbrygga motsättningar och bidra till kompromisslösningar. Med allt större skillnader mellan fattiga och rika länder kan någon varaktig avspänning inte nås. Regeringen kommer att verka för fördjupad förståelse och vidgat samarbete mellan industriländer och utvecklingsländer, och för ett generöst bistånd till de fattiga länderna. EFTA:s regeringschefsmöte i Visby i maj angav viktiga riktlinjer för ett ökat samarbete mellan EG och EFTA. Regeringen arbetar nu för att förverkliga de mål som satts upp. Tillsammans med övriga nordiska länder vill vi höja ambitionsnivån i det nordiska samarbetet för att öka sysselsättningen och trygga den ekonomiska utvecklingen. Vi eftersträvar att i dessa syften utforma en nordisk handlingsplan. Herr talman! Då den nuvarande regeringen tillträdde, befann sig landet i en akut ekonomisk kris. Den nya regeringen valde i detta svåra läge att söka mobilisera nationens samlade resurser till kamp mot

arbetslösheten och underskotten. Den ekonomiska politiken lades om – med goda resultat. Exporten har stigit medan importen dämpats. Som en följd härav uppnår vi i år balans i våra affärer med utlandet. Industriproduktionen växer snabbt. Näringslivets lönsamhet har åter ställts. Investeringarna ökar. De statliga företagen visar nu positiva resultat efter en kraftfullt genomförd rekonstruktion. Sysselsättningen ökar. Aldrig har så många människor haft arbete som i dag. Varslen om permitteringar och uppsägningar minskar medan antalet lediga platser ökar. Arbetslösheten är nu lägre än under 1982 och 1983. Inflationen sjunker och de offentliga finanserna förbättras. Nästan hela budgetunderskottet består nu av räntan på de lån som i allt väsentligt tagits upp sedan 1976. Vi har således brutit nedgången i samhällsekonomin. Sverige är åter på rätt väg. Men för att förbättringen skall bli bestående, måste vi med fasthet, tålamod och självdisciplin hålla fast vid den ekonomisk-politiska strategin. Det kräver att den ekonomiska politiken även framgent präglas av ansvar för Sverige. Det är ett ansvar som måste delas av alla medborgare. Skall vi lyckas i den ekonomiska politiken måste budgetarbetet bedrivas med stor stramhet. Det betyder att utrymme i dagens läge saknas för nya kostnadskrävande reformer eller skattesänkningar. Möjligheter att öka inkomsterna och begränsa utgifterna måste tas till vara. I ett sådant läge är det särskilt viktigt att bördorna fördelas rättvist. Även om arbetslösheten har minskat, är den fortfarande hög. Att värna sysselsättningen är och förblir det främsta målet för regeringens politik. Genom ungdomslagen har hittills 45 000 18-19-åringar givits rätten att starta sitt vuxenliv i arbete i stället för i arbetslöshet. Arbetsmarknadspolitikerna har alltmer inriktats på en effektiv arbetsförmedling och på att stödja nyrekrytering främst till industrin. Riksdagen kommer att föreläggas ytterligare förslag i detta syfte. Regeringen kommer också att lägga fram förslag för att förbättra byggsysselsättningen och motverka långtidsarbetslösheten. Åtgärder för att främja jämställdheten på arbetsmarknaden kommer att presenteras. Investeringarna i energi, transporter och byggande fortsätter. Förhandlingar förs nu med Danmark om fasta förbindelser över Öresund. Den regionala balansen i Sverige har under det senaste decenniet försämrats. Regeringen kommer att framlägga förslag för att bryta denna utveckling och främja lokala och regionala initiativ. Den industripolitik för tillväxt och förnyelse som regeringen inlett skall fullföljas – inte minst när det gäller småföretagen. En fortsatt satsning på utbildning och forskning är nödvändig. Det finns ett starkt samband mellan medborgarnas kunskapsnivå och vårt lands möjligheter att förnyas och utvecklas som industri- och välfärdsnation. Att så många som möjligt får utbildning i den nya tekniken är en investering både för

de enskilda och för samhället. Regeringen har föranstaltat om en försöksverksamhet i datautbildning. Regeringen överväger, som ett andra steg, att framlägga förslag om att en del av 1985 års vinster avsätts till företagsanknutna förnyelsefonder. Dessa skall i samråd med de anställda användas för utbildning i ny teknik. De skall också kunna utnyttjas för forskning och utveckling. Förnyelsefonderna har ett direkt samband med kampen mot inflationen. Skall löntagarna visa återhållsamhet i lönekraven, måste företagens vinster användas för produktiva ändamål. Det är en huvuduppgift för den ekonomiska politiken att få ned inflationen. Vi har kunnat glädja oss åt en minskande inflationstakt under året. Men det räcker inte. Vi måste ned till den nivå som råder i de länder som har störst betydelse för vår utrikeshandel. Detta krävs för att bevara industrins förbättrade konkurrenskraft och den nyvunna balansen i vår utrikeshandel. En hög inflation undergräver statens finanser och medför en orättfärdig omfördelning från sparare till låntagare. I förlängningen hotar ökad arbetslöshet. Det är därför regeringen har satt upp målet att inflationen under loppet av 1985 ej skall överstiga nivån 3 %. Det är därför det ligger i allas intresse att kampen mot inflationen lyckas. Lyckas vi med detta mål, finns goda förutsättningar att såväl minska arbetslösheten som öka reallönerna. Ett villkor för att inflationsmålet skall nås är att kostnadsutvecklingen dämpas. Därför måste de pågående förhandlingarna mellan arbetsmarknadens parter leda till en lönekostnadsutveckling som står i samklang med inflationsmålet. I detta syfte för regeringen diskussioner med parterna på arbetsmarknaden. Parterna har anslutit sig till regeringens inflationsmål och till regeringens bedömning av det totala utrymmet för löneökningar under 1985. Det är nu en ansvarsfull uppgift för parterna att i avtal ge uttryck för denna samsyn. Herr talman! Den generella välfärdspolitiken skapar de bästa förutsättningarna för en rättvis fördelning. Målet skall inte vara en minimistandard för de sämst ställda, utan en hög standard för hela folket. En omfattande familjepolitisk reform genomförs den 1 januari 1985, innefattande en höjning av barnbidragen med 1 500 kr. per år och barn. Också bostadsbidragen höjs. Åtgärderna är särskilt riktade till flerbarnsfamiljer och familjer med låga inkomster. Våra äldre skall tillförsäkras god omvårdnad och ekonomisk trygghet. Pensionerna värdesäkras genom anknytning till konsumentprisindex och höjs i januari 1985. Förslag kommer att läggas fram om att även arbetare garanteras full lön och andra anställningsförmåner vid permittering. Regeringen kommer att framlägga förslag för att minska narkotikamissbruket och för att motverka ekonomisk brottslighet. Förslag kommer att framläggas om en utbyggd

företagshälsovård. Den offentliga sektorn skall tjäna människorna efter deras önskemål och behov. Regeringen kommer att lägga fram principiellt viktiga förslag om den offentliga sektorns förnyelse. Besluten skall flyttas närmare människorna. Serviceandan skall utvecklas. Byråkrati och regleringar skall begränsas. Initiativ, mångfald och handlingsvilja skall främjas. Regeringen kommer att föreslå en fortsatt reformering av inkomstskatten, bl.a. i syfte att förenkla självdeklarationen för pensionärer och vanliga inkomsttagare. Regeringen kommer att lägga fram förslag om att den skatt på fastigheter som hittills endast avsett vissa flerbostadshus bör omfatta samtliga affärs- och bostadsfastigheter. Värnet av livsmiljön är avgörande för vår framtid. I vårt land måste åtgärder mot luftföroreningar och försurning ges hög prioritet. Genom internationellt samarbete och genom egna insatser måste det allvarliga miljöhot som försurningen av våra skogar och sjöar utgör bringas under kontroll. Regeringen kommer att lägga fram förslag om ytterligare åtgärder för att bekämpa luftförorening och försurning. Vidare kommer förslag om förbättrad kontroll av kemikalier att framläggas för riksdagen. Förslag om ny plan- och bygglag och ny naturresurslag förbereds. Skolan har en betydelsefull roll när det gäller att ge människorna ett humanistiskt perspektiv på den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Skolans roll som en värnare av vårt kultur- och bildningsarv måste stärkas. Insatser för att stimulera ett vitalt kulturliv utgör en viktig del av välfärdspolitiken. Förslag i viktiga massmediafrågor kommer att föreläggas riksdagen. Herr talman! Det har varit en styrka för den svenska folkstyrelsen att det rått en bred enighet om de principer, på vilka våra grundlagar vilar. För att värna om riksdagens handlingskraft har bred enighet rått om en spärr för småpartier. Genom medverkan av ett av riksdagens partier kan dock vid nästa val ytterligare ett parti bli representerat i riksdagen, trots att det av egen kraft inte förmått erhålla sådan representation. Detta innebär att grundlagen kringgås och att överenskommelserna kring vårt styrelseskick har brutits. Detta är djupt beklagligt. Det är en viktig uppgift för den nya folkstyrelsekommittén att skapa fasta regler för valsättet som motverkar splittring och tryggar respekten för våra grundlagar. Herr talman! Vi har under de gångna åren tagit de första stegen på den väg som kan föra vårt land ur den ekonomiska krisen. Framgångarna har varit påtagliga. Framtidstron har återvänt till Sverige. Med fasthet måste vi nu fortsätta på den inslagna vägen. Men det är inte bara regering och riksdag som avgör graden av framgång. Vi skall lyssna till de erfarenheter och åsikter som finns hos olika grupper i vårt samhälle. Den tradition av samverkan kring väsentliga ting som finns i vårt samhälle måste tas till vara. Folkrorelsernas förmåga att samla människors ideella kraft har därvid

stor betydelse. Regeringen vill därför fortsätta en politik som samlar nationen i uppgiften att föra landet ur krisen. En sådan politik förutsätter för att lyckas att krispolitikens bördor fördelas efter bärkraft och att principen om alla människors lika värde upprätthålls i vardagsarbetet. Välfärden för de många måste försvaras och sysselsättningen tryggas. Det är en politik som enar och inte splittrar nationen. Det är en politik som bygger på ansvar för Sverige.

Taggar

1980-tal, 1984, Man, Politiska tal, Regeringsförklaring, Riksdagen, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/olof-palme-regeringsforklaringen-2-oktober-1984>